

REDACTIE
en
ADMINISTRATIE
GENT
GARENPLAATS

Ongeteekende brieven
worden niet opgenomen

DE LANDBOUWER

VOLKS-WEEKBLAD VOOR DEN BUITEN

ABONNEMENTSPRIJS :
VOOR ZES MAANDEN
75 Centiemen

AANKONDIGINGEN :
Prijs volgens Tarief
Voorop betaalbaar

Belangrijk Bericht

De partijgenooten en groepen die ons zouden willen helpen in de verspreiding van *De Landbouwer* en van het nummer van Zondag aanstaande er eenige honderden zouden willen koopen voor de verspreiding, worden beleefd verzocht ons **vóór Woensdag aanstaande** te laten weten hoeveel nummers zij wenschen.

De lezers van *De Landbouwer*, die het goed meenen met onze zaak, worden beleefd verzocht ons inlichtingen over hun dorp te sturen, adressen van personen die zij hopen een abonnement te zullen nemen.

Aan allen roepen wij toe : Steunt ons ! Steunt ons moedig in den zwaren strijd voor redding van den boerenstand die wij zijn aangegaan.

De Landbouwer is het eenigst landbouwersblad, waar de toestand der boeren in zijn waar daglicht wordt gesteld en de ware redmiddels voor de kwalen van den landbouwer worden aangegeven.

Ons Doel

Het gebruik wil, wanneer een nieuw blad zich tot het publiek wendt, dat het zijn programma laat kennen, en zegt welk doel het najagt.

Wij zullen zulks in eenige regelen uiteenzetten : **wij willen de rechten en de belangen der landbouwers en der veldarbeiders verdedigen.**

De buitenlieden lijden sedert lange jaren. Hunne rechten en hunne belangen zijn altijd miskend geweest. Zij ondergingen de wetten welke door de gekozenen van eenige bevoorrechten gemaakt werden. Evenals vreemdelingen, hadden zij niets in hun eigen land te zeggen.

Heden, dank aan de volksbeweging dezer laatste jaren, zijn allen kiezers en zullen het hunne in de wetgeving bij te brengen hebben.

De chefs der oude partijen hebben, zoolang zij konden, weerstand geboden aan het Algemeen Stemrecht. Maar het volk is deze tegenkantingen te boven gekomen.

Een nieuw gevaar bedreigt thans weer de veldarbeiders. Dezelfde heeren die hen zoolang hunne rechten onthielden, zullen opnieuw trachten door valsche beloften hen te bedriegen.

Wat hebben de twee partijen, die sedert 1830 aan het bewind waren, voor den landman gedaan?

Niets ! niets ! niets !

Liberalen en katholieken hebben zich gedurende al dezen tijd vermaakt met zich onderling te bestrijden.

Gedurende deze lange jaren leed het volk, terwijl de rijken, zonder onderscheid van denkwijze, steeds hunne rijkdommen zagen klimmen.

Deze heeren twistten in het openbaar, maar verstonden elkaar opperbest om al de lasten te verzwaren, geldmaatschappijen te besturen en de armen te pluimen.

Sedert 50 jaren is de pachtprijs in België vermeerderd en staat hij hooger dan in welkdanig ander land. De rijke grondeigenaars, zonder er iets voor te doen, hebben hunne inkomsten verdubbeld, en het zijn de landbouwers die met hun zweet hunne gronden in prijs deden stijgen, die altijd mochten betalen.

Dit moet veranderen. De buitenlieden moeten recht eischen en hunne stem laten hooren.

Door zich te vereenigen hebben de werklieden der steden en der nijverheidsplaatsen verkregen dat men zich met hun lot bezig hield, omdat zij zich georganiseerd en lotsverbetering geëischt hebben.

De boeren, pachters en buitenwerklieden zullen slechts verbetering bekomen met zich, evenals de stedelingen, te vereenigen.

De landbouwers worden op drie wijzen uitgebuit :

1° door de eigenaars die hen hunne pachten te duur doen betalen ;

2° door de handelaars die hun de voortbrengselen die zij noodig hebben te duur te verkoopen, en de bankiers en notarissen die hun geld leenen ;

3° eindelijk door degenen die hunne voortbrengselen opkopen.

Indien de landbouwers zich onder hun vereenigen, zouden zij ophouden zich onderling concurrentie aan te doen voor het pachten der gronden en zodoende den pachtprijs doen dalen.

Indien zij zich vereenigen, zouden zij de zaden, vststoffen, werktuigen, machines, enz. welke zij noodig hebben zelf kunnen koopen en aan veel goedkooperen prijs.

Indien zij zich vereenigen, zouden zij hunne voortbrengst direkt aan den verbruiker verkoopen, in plaats van de groote winsten aan tusschenpersonen te laten.

In één woord, indien de landbouwers zich verstonen, indien zij in de aanstaande kiezingen voor mannen kozen die hunne belangen ter harte nemen, de Kamers zouden zich met de landbouwers bezig houden, met de lasten te vermindern die op hen drukken en met wetten te maken die hen beschermen zouden tegen degenen die hen heden uitbuiten.

Ziedaar wat wij willen.

In alle landen groepeeren de landbouwers zich en la'ten hunne machtige stem hooren. Vereenigd met de werklieden der steden, zijn zij onoverwinbaar.

't Is aan dit ontvoogdingswerk dat wij onze krachten willen wijden, en om het tot een goed einde te brengen, doen wij een oproep aan allen die het met den landbouwer wel meenen.

Nog een woord.

De godsdienstkwesten hebben 't land verdeeld en veel vooruitgang tegengehouden.

Wij verklaren in deze kwestie geene partij te kiezen.

De godsdienst is eene gewetenskwestie, eene persoonlijke zaak. Wij eerbiedigen alle oprechte denkwijzen. Een beroemd katholiek, M. Decurtins, heeft het verklaard : « De honger is noch katholiek, noch protestant. » De medehulp van allen is noodig om ernstig te werken aan de verbetering van het lot van allen die arbeiden.

Zoo is ons gevoelen en onze gedragslijn zal tevens dezen regel van verdraagzaamheid volgen.

En nu, aan 't werk !

Dat allen die belang hebben om onze zaak te zien zegeprelen de handen uit de mouwen steken, en de overwinning is nakend !

Alles voor de Rijken

De regering komt aan de schatrijke familie d'Arenberg de toelating te geven vijf honderd hectaren polders af te dijken in de provincie Antwerpen.

Waarom heeft de Staat niet zelf deze schoone onderneming gedaan ?

Dan had hij die gronden kunnen verhuren aan landbouwersverenigingen, die hem den intrest van zijn geld zouden betaald hebben.

Of ook nog waarom heeft de regering het daartoe noodige geld niet voorgeschoten aan landbouwers-syndicaten ? Deze zouden er ten minste een werk van algemeen nut van gemaakt hebben.

Ware het niet beter honderden kleine landbouwersgezinnen te helpen, dan aan edele heeren nietsdoeners en nutteloozen een geschenk te geven van vijf honderd hectaren grond ?

Landbouwers, vergeet dat niet !

Landbouwers en Grondbezitters

In 1846 bedroeg de uitgestrektheid der gronden die door pachters bebouwd werden, 1,179,584 hectaren.

De gemiddelde prijs der pachten was 60 fr. de hectare.

Dus werd er in dien tijd 80 miljoen frank pacht betaald.

In 1866 werden er 1,323,958 hectaren verhuurd, en daar de pachten geklommen waren tot 108 fr. de hectare, betaalden de boeren eene som van **143 miljoen** aan de grondbezitters.

In 1880 was de toestand ongeveer dezelfde.

Sedert dit jaar zijn de juiste cijfers niet gekend ; maar toch kan men verzekeren dat, niettegenstaande de crisis, niettegenstaande de groote ellende der buitenlieden, de grondbezitters nog alle jaren het rond sommeken van **meer dan honderd miljoen** opstrijken. — **Honderd miljoen**, zonder eene hand te moeten uitsteken naar 't werken !

En wie is het die daarvoor werkt ?

De kleine pachters en boerenarbeiders. En niemand anders !

Werklieden van den Buiten !

Bij het stichten van ons blad hebben wij voornamelijk aan u gedacht.

Sinds lang reeds hadden wij ons over uwen toestand ingelicht en waren wij tot de overtuiging gekomen dat, van gansh de arbeidersklas, gij het meest medelijden en behulpzaamheid verdiendet.

En inderdaad, uw lot is niet slechts ongelukkig, het is rampzalig, ellendig ! Op de rede na, verdient het bestaan van vele dieren den voorkeur aan het uwe. Immers :

Men voedt de paarden der kasteelheeren met eiers en suikergebak : gij zijt al heel tevreden wanneer gij een stuk walgelijk spek op eene snede zwart brood krijgt.

De honden der rijken eten malsch rundvleesch : uwe vrouwen kunnen nauwelijks eenen lap roet koopen om er saus voor hunne patatten mede te bereiden.

De paardenstallen der edelen zijn salons, vergeleken bij de vernepen armzalige hokken waarin gij gehuisvest zijt. Wij zijn binnen uwe slaapplaatsen geweest en zijn teruggekeerd voor den verpestenden geur die ons uit dezelve tegensloeg... Het zijn duffe hollen, door welker rotte en beschimmelde strooïdaken de regen zijfelt en in welker ziltige, bouwvallige muren de nachtelijke uitwasemingen blijven hangen en eene doodelijke lucht veroorzaken.

En wat te zeggen van de bedding ? Een klamme strooi- en kafzak, eenige ellendige kuils van aan elkander gelapte balen en versleten rokken en jassen, dit alles overdekt door eene grove katoenen spreij, u door het armbestuur geschonken ; ziedaar alles wat gij vindt om er na de slavelijke dagtaak uwe afgezwoegde, uwe gekrookte ledematen op uit te strekken en u te dekken.

En overdag ? Verplicht door slijk en drek te plaffen, gedwongen door allerlei weder te loopen, zijn de pluigen welke u om het lijf hangen, echte vuilnisdwijlen, die eenen stank verspreiden waaraan gij gewoon zijt geraakt, maar die niettemin op uwe gezondheid eenen noodlottigen invloed uitoefent.

En als wanneer die walg inboezemende lompen u te laatste gansch verrot van het lichaam vallen, neemt gij met een dankbaar

hart het afgedragene of om de eene of andere reden verwezene kleeningstuk aan, welke d'ze of gene menschlievende (?) ziel u toereikt, zonder te weten of te bedenken of die kleeren niet voortkomen van eenen teringlijder of van iemand die eene heimelijke, nog besmettelijker ziekte had...

Zoo leeft gij niet alleenlijk gedurig in de vuiligheid, maar zelfs in besmettingsgevaar.

Welhoe, gij slaapt en zwoegt van 's morgens om 4, tot 's avonds om 9 ure, en gij behoeft de hand uit te steken tot het ontvangen eener almoes...?

En voor het zedelijke ? Wij, werklieden der steden, hebben lokalen waar wij broederlijk vergaderen, ons onderrichten, weerstandskassen stichten, onze grieven blootleggen en werkstakingen beleggen.

Op den buiten houdt men u onkundig van dit alles. Onder voorwendsel dat wij u uwen godsdienst willen ontrukken, uwe zeden willen verwoesten, trachten uwe dorpsprinsen — eigenlijk uwe en onze vijanden — alle gemeenschap tusschen u en ons te beletten.

Werklieden van den buiten, redeneert toch eens, laat toch uw gezond verstand eens oordeelen, welk belang kunnen wij er bij hebben u uwen godsdienst te ontfroven ? En wat het verwoesten uwer zeden betreft, hierop moeten wij niets antwoorden : gij kent de bijzitten, gij kent de bastaards der rijken !

De rijken zeggen u dat wij het op uwe stemmen gemunt hebben voor de aanstaande kiezingen ; maar vergenoegen die heeren zich wel met u enkelijk uwe stemmen te vragen ? Eischen zij niet uw zweet door uwen arbeid, uw bloed door de militie, uw geld door de belastingen...?

Zij maken ons uit voor al wat slecht is, en wanneer wij tot u willen komen om al de tegen ons uitgestrooide lasteringen te weerleggen, wapenen zij u met knuppels en steenen en leggen zij u in hinderlagen tegen ons...

Wij dragen u echter geen kwaad hart toe, werklieden van den buiten, gij wist niet wat gij deedt. Opgewonden door fanatieke redevoeringen, beschouwde gij ons als vijanden, ons die als broeders tot u kwamen.

Heden zijt gij niet meer onder den invloed der ophitsingen dier dagen, de driften zijn bekoeld, en uw hart is bekwam het vrije woord te ontvangen. Thans roepen wij u toe :

Werklieden van den buiten, vereenigt u met ons, vormen wij samen een sterk leger tegen ons beider gemeenen vijand : het kapitaal. Laat u niet meer opwinden door ridders, barons en andere nietsdoeners die leven bij uw zwoegen, die trotsch op u neerzien wanneer zij u kunnen missen en u gemeenzaam op den schouder komen kloppen wanneer zij u noodig hebben.

Er zijn er nog wel brave edellieden, zult gij zeggen ; ô, het is zoo gemakkelijk braaf te zijn, wanneer men zich baden mag in de wellusten van den overvloed, in de weelde van een fortuin dat de vrucht is van uw en uwer voorouders zweet....

Uwe vijanden roepen u ook toe : vereenigt u, maar het is onder hun vaandel dat zij u wenschen geschaard te zien ; het is tegen ons, tegen uwe standgenooten, tegen uwe broeders dat zij u willen te velde sturen. Zij willen u vereenigen om u te beter als vee te kunnen drijven zooals zij willen...; bewijs : pronken de titels dier nobiljons niet aan het hoofd der lijsten van alle vereenigingen, welke op den buiten tot stand komen ?

Werklieden van den buiten, laat u toch niet meer begoochelen door degenen die er belang bij hebben dat gij in de diepste onwetendheid blijft. Luistert naar ons, en kunt of moogt gij onze meetings niet bijwonen, koopt dan ten minste onze schriften, vooral *De Landbouwer*. Dit blad is voor u gesticht ; verschaft het u zoo noodig in het geheim. Gij zult er den moed in putten om eenmaal uwe kluisters te verbrijzelen en er de stukken van in het aangezicht uwer vijanden, uwer verdrukkers, uwer heulen te slaan !

Met ons, werklieden van den buiten, met ons aangespannen om het grootsche, het verhevene doel van het socialisme te bereiken, namelijk den zegepraal van den arbeid op het kapitaal, de vrijmaking van den werkmans ! Op, broeders van den buiten, den

WINKELPAPIER
SCHON WIT EN REGELMATIG FORMAT

WERK ?

ational
nweg)

waarborgd is

IN DE FER
len heer

emaker
RAAT

strijd met ons mede aangevangen onder de kreten van:

Leve het Socialisme!
Weg met de volksverdruckers!
Weg met de dwingelanden!
Leve de Vrijheid en de Gelijheid!
THILO.

Landbouw-Congres

Den 18 en 19 Oogst wordt er te Brussel een Landbouw-Congres gehouden.

Daar zullen 120 afgevaardigden zijn, uit alle provinciën van het land.

Om afgevaardigde te kunnen zijn moet men grondeigenaar wezen op den buiten, pachter, landbouwer, boerenwerkmans of bediende van een landbouw-onderneming of van iets dat er onmiddellijk mede in verband staat.

Alle politieke en godsdienstige kwestien zijn buitengesloten.

Men zal er handelen over:

1. Inkomende rechten op landbouwprodukten;
2. Vermindering der grondbelastingen;
3. Verbetering der gemeenschapswegen en vervoerkosten;
4. Schadeloosstelling voor 't vee dat moet geslacht worden;
5. Pachtvoorwaarden;
6. Inrichting van landbouwkrediet en landbouwverzekeringen;
7. Muntkwestie.

Zooals men dus ziet, belooft dit Congres uiterst belangrijk te zullen zijn, zoo om de besprekingen over de punten welke aan de dagorde staan, als om de besluiten welke er zullen gestemd worden. Wij zullen onze lezers goed op de hoogte van de zaak houden en ook ons oordeel geven over de verschillende besprokene kwestien.

De landbouwers zouden echter moeten zorgen dat de grondeigenaars niet alleen tegenwoordig zijn of niet alleen spreken, want dan zal het Congres tegen den kleinen man keeren.

SAMENWERKENDE

LANDBOUWVEREENIGINGEN

Met genoeg zien wij dat dergelijke maatschappijen in alle streken van het land meer en meer worden opgericht.

Sedert het begin van 't jaar kondigde het Staatsblad (Moniteur) de stichting af van 14 zulker samenwerkenden.

De eenen waren melkerijen, de anderen spaarmaatschappijen, inrichtingen voor credit of vakverenigingen.

Men ziet zoo langzamerhand de beginselen van aaneensluiting en samenwerking tot onder de buitenlieden toe meer en meer veld winnen.

Wij noemen dat een verheugend verschijnsel omdat langs dien weg voor iedereen veel nuttigs te bereiken is.

Politiek op den buiten

JAN. — Hewel, Petrus, wat nieuws?

PETRUS. — Wel jongen, 'k heb er geen, of 't is dat de zaken maar slecht gaan.

JAN. — Ja, dat is geen nieuws meer, maar enfin, we mogen hopen dat het binnen kort toch een beetje veranderen zal, nu dat wij allemaal kiezers zijn.

PETRUS. — Meent ge dat inderdaad?

JAN. — Ik ben ervan overtuigd, ten ware dat wij ons weer lieten bedriegen door de schoone beloften van de nobiljons en kasteelheeren, die onze stemmen zullen komen afbedelen gelijk vroeger aan de andere kiezers.

PETRUS. — Maar wat zou er nu eigenlijk volgens u moeten gedaan worden?

JAN. — 't Be te voor ons zou nog zijn van ons te vereenigen gelijk of ze in de stad doen, en ons dan met de werklieden te verstaan om te zamen een lijst te vormen van kandidaten waar er ook landbouwers zouden bij zijn om de boeren in de kamers te krijgen, dan zouden ten minste hunne belangen daar verdedigd worden.

PETRUS. — Dat is allemaal goed maar wij zijn nu niet voorbereid daarop en wij kunnen het voor de kiezing van October niet meer zijn. Daarbij wij hebben daartoe geen tijd en te meer wij zijn niet vrij.

JAN. — Tut, tut, tut, niet vrij! Integendeel, zijn wij nog vrijer dan de stedelingen. Men kan ons zoo maar op een dag niet op straat zetten gelijk men met hen doet, wij hebben ten minste nog pachtvoorwaarden.

PETRUS. — Dat is waar, maar wat staat er ons te doen?

JAN. — Wel jongen toch, 't is zoo moeilijk niet als gij wel denkt, gij zult zien dat zij weer van alle kanten ons stemmeken zullen komen afbedelen. Hewel, vooraleer te kiezen laat ons eerst eens zien wat zij zooal voor den boer willen doen, laat ons eens hun pro-

gramma onderzoeken. Dan kunnen wij kiezen voor degenen die 't meest onze belangen willen voorstaan. Voor mijn paart, ik stem om te beginnen niet meer voor dengene die ons vertegenwoordigt; 't is een groote grondbezitter en zijnen intrest is geheel tegenovergesteld met den onzen.

PETRUS. — Gij hebt gelijk; maar als nu de eigenaar en de pastoor willen dat wij voor hem kiezen?

JAN. — Zij mogen dat nog zooveel willen, zij kunnen ons niet dwingen. Daarbij de stemming is geheim en niemand kan weten voor wie wij gekozen hebben.

PETRUS. — Ah, dat is juist!

JAN. — Hewel, laat ons dan maar eens probeeren. Nog eens, ik kies niet meer voor personen wiens belangen strijdig zijn met de mijnen. Als wij verbeteringen willen in ons ellendig lot, dan moeten wij zelf aan die verbeteringen werken en als wij willen kunnen wij dat.

PETRUS. — 'k Zou willen dat het waar was hetgeen gij daar al zegt, Jan.

JAN. — Daar is niets anders voor noodig dan te willen. Wij zijn al lang genoeg bedrogen en bestolen, 't wordt tijd dat het eens verandert.

(De twee vrienden aansteken hun pijpen en zeggen elkander tot ziens).

Tegen de kleinen

Een landbouwer gaat naar de markt, koopt er een trekpaard en zendt het naar huis, den **vollen prijs** betalende voor vervoerkosten. Een eigenaar van koerspaarden zendt zijne paarden naar gelijk welken loopwedstrijd, en seffens staat men hem eene vermindering toe van 50 per honderd, of **halven prijs**.

Er is dit verschil tusschen beide paarden, dat het eene een nuttigen arbeid verricht, terwijl het andere slechts dient tot halsbreking van jockeys, en om eenige nietsdoeners toe te laten met wedden hun tijd te passeeren.

Moesten alle paarden op den ijzerenweg niet aan een en zelfden prijs vervoerd worden?

De Belgische Werklieden-Partij

In de laatste jaren is er veel over die partij geschreven geworden en aangezien de meeste gazetten door de rijke menschen worden betaald, dus in hun voordeel worden uitgegeven, is er natuurlijk veel kwaad over om de partij der werklieden verteld.

't Is daarom dat wij kort de geschiedenis der Werklieden-Partij willen vertellen.

De stichting der Partij

In 1884 bestonden in Vlaanderen en in het Walenland verscheidene verenigingen van werklieden, wevers, spinners, vlasbewerkers, timmerlieden, smeden, koolmijnwerkers, kleermakers, schoenmakers, ziekenbeurzen, samenwerkende bakkerijen enz. allen gevestigd om het droevig lot van den werkmans te verbeteren.

Al die verenigingen werkten afzonderlijk, toen men in 1884 het gedacht kreeg, die maatschappijen in eene groote Werklieden-Partij te vereenigen.

De oproep werd gedaan te Brussel. Hij gelukte. Meer dan honderd werklieden maatschappijen zonden afgevaardigden naar de hoofdstad en daar werd de Werklieden-Partij gesticht.

In 1885 werd te Antwerpen in een nieuw Congres, het programma en het reglement der nieuwe Partij aangenomen.

Sinds dien groeit het getal aangesloten maatschappijen steeds aan.

De inrichting der Partij

De Partij houdt alle jaren een Congres. Elke aangeslotene Maatschappij zendt een afgevaardigde. Al die afgevaardigden samen benoemen den Landelijken Raad, die de Partij bestuurt, nemen het programma der Partij aan en de werkzaamheden die de Partij doen zal, alsook hare houding in de groote politieke gebeurtenissen die zich in het land opdoen.

Elke aangeslotene Maatschappij blijft meester van haar eigen bestuur, haar eigen reglement, haar eigen geld en werkzaamheid, maar betaalt jaarlijks aan de kas der Partij 10 centiemen per lid en per jaar.

Uit de kas der Partij worden de aangeslotene Maatschappijen geholpen wanneer zij eene werkstaking hebben of in andere dorpen of steden de werklieden van hun ambacht willen helpen vereenigen.

De macht der Partij

De Partij telt thans 380 aangeslotene Maatschappijen van alle stadien, waaronder verscheidene Boerenverenigingen.

Die 380 Verenigingen tellen te samen omtrent 100 duizend leden.

Gij ziet, dat is reeds eene geduchte macht, die de werklieden bezitten, en waren de land-

bouwers zoo sterk vereenigd en bij de Werklieden-Partij aangesloten, in eenige jaren zou het gedaan zijn met de ellende van den armen man van stad en buiten.

Sommigen dier vereenigingen hebben ook nog landelijke bonden gevormd.

Zoo zijn er in België, socialistische landelijke bonden van mijnwerkers, houtbewerkers, sigarenmakers, steengroeven-arbeiders en metaalbewerkers.

De wevers en de spinners zullen weldra ook landelijke bonden stichten.

Onder de bonden en vereenigingen zijn er zeer machtige.

Zoo telt de bond der mijnwerkers ten minsten 35 duizend leden, die der metaalbewerkers 6 duizend en die der ziekenbeurzen te samen 30 duizend mannen, vrouwen en kinderen.

Vele socialistische vereenigingen die bij de Werklieden-Partij aangesloten zijn, zijn zeer talrijk en zeer machtig.

De samenwerkende maatschappij *Vooruit* van Gent, bakt wekelijks 85 duizend brooden en telt 5000 families als lid.

De socialistische bakkerij *De Werker* van Antwerpen, bakt wekelijks 55 duizend brooden en telt 4500 families als lid.

De socialistische bakkerij het *Volkshuis* van Brussel, bakt wekelijks 105 tot 110 duizend brooden en telt 6 duizend families als lid.

De socialistische bakkerij *De Vooruitgang* van Jolimont in Henegouwen (Walenland) bakt wekelijks 100 duizend brooden en telt 6000 families als lid.

Dan heeft de socialistische Partij nog bakkerijen te Aalst, te Brugge, te Kortrijk, te Leuven, te Luik, te Verviers, en in minstens 20 steden en dorpen van het Walenland.

Verscheidene dezer Maatschappijen bezitten hun eigen lokaal, die echte tempels zijn ter eere van het Werk en van de macht der Werklieden opgericht.

In volgende nummers zullen wij eens den toestand der Samenwerkende Maatschappijen nader uiteenzetten en vertellen wat de Werklieden-Partij sinds 1884 reeds gedaan heeft voor de werklieden en buitenlieden.

(Vervolg Zondag toekomende.)

De mannen met dubbele gezichten

Onze rijke Leeren, die in de Wetgevende kamer spraken over de belasting op verschillende levensmiddelen, spelen met valsche kaarten zooals gewoonlijk.

Zij weten dat de werklieden nu door de uitbreiding van stemrecht een loodje in de schaal kunnen werpen en daarom trachten ze een en ander te doen om de werklieden van stad en buiten voor hen te winnen.

En wat doen ze daarvoor?

In Gent, en tevens in andere groote en kleine nijverheidssteden zijn duizende en duizende werklieden, die geheel natuurlijk trachten hun brood, vleesch, in één woord, al hunne levensmiddelen zoo goedkoop mogelijk te kuni en te koopen.

Hunne loonen dalen zoo laag, door de hebbzucht der rijke menschen, dat ze zeer moeilijk eens per week een stukje vleesch kunnen koopen.

De steedsche werkmans is dus voorzeker tegen alle belastingen die hem het brood uit den mond neemt of door slechte ontoereikende voeding zijn leven komt verkorten.

De rijke katholieken zijn bewust van die toestand, die weten dat de werkmans der steden te weinig wint om te leven zooals het behoort, verklaren zich bij de steedsche werklieden tegen alle belastingen op de levensmiddelen, hopen langs dien kant, voor de aanstaande kiezing, de stemmen der werklieden te winnen.

En terwijl ze door hunne gazetjes, dit aan den stedeling trachten wijs te maken, gaan zij aan u, bu tenlieden, gansch het tegenovergestelde vertellen, en doen ze door de belastingen op de levensmiddelen, een betere toestand voor uwe oogen dansen.

Gij zult reeds wel in *De Landbouw*, de gazet der katholieke boerenbonden, gelezen hebben dat de inkomrechten op granen, vleesch, eetwaren noodig zijn.

De Landbouw heft ons katholiek ministerie hemelhoog, omdat hetzelfde die inkomrechten zal invoeren, en schimpt op al diegenen die zich tegen de belasting of inkomrechten willen verzetten.

Zij doen hier dus gansch het tegenovergestelde van in de steden en willen op die manier de stemmen der buitenlieden winnen.

Ziet gij nu, vrienden, hoe de rijke menschen het aan boord leggen om ons alle twee — stedelingen en buitenlieden — om den tuin te leiden en zoo ons beetje stemrecht in hun belang, met bedrieglijke middelen ons komen afnemen?

Zij spelen dus met valsche kaarten en het is noodig voor alle werklieden of ze op den buiten of in de steden leven, dat ze weten dat de rijke menschen anders niet trachten dan meester te blijven in het land om hunne belangen, dit wil zeggen, zooveel mogelijk voor hun eigen te zorgen, terwijl ze de over-

groote meerderheid der menschen voor kleine dagloonen laten werken.

Wanneer de rijke heeren het zoo goed meenen met de boeren, welnu dat zij de pachten wat verminderen, want zij trekken er toch geld genoeg van, en dat ware wat beter dan spreken van inkomrechten, die voor alle werkmenschen, voor alle kleine boeren, boerenwerklieden en winkeliers na deelg zijn.

BELANGRIJK

Op het internationaal Congres van Staatshuishoudkunde, over dagen te Antwerpen gehouden, hebben bijna al de geleerden zich aanhangers verklaard van den vrijhandel.

Met statistieken van verschillende landen is bewezen, dat de invoerende rechten niets kunnen om hetzij gelijk welken nijverheidstax te bevorderen. Ook om den landbouw te beschermen zijn zij onmachtig gebleken.

De afgevaardigde van Denemarken bewees dat zijn land rijk was geworden dank aan den landbouw, en dat deze tegenwoordig zoo bloeiend was door den vrijhandel.

COMEDIESPEL

Vier dagen voor het sluiten van de Kamersittingen, hebben twee volksvertegenwoordigers een wetsontwerp ingediend betreffende de vernieling van 't wild.

Hadden zij dat niet eerder kunnen doen?

Zeker; maar hunne handelwijze toont dat zij het niet serieus meenen met de boeren. Zij wisten op voorhand dat het te laat was om over hun wetsontwerp nog te onderhandelen en het te doen aannemen.

Wij ook willen dat alle boeren 't recht hebben het wild, dat op hun land zooveel schade aanricht, altijd en overal te vangen en te vernielen. Maar als wij in de Kamers vertegenwoordigers zullen hebben, zullen wij zooveel jaren niet wachten om die wet te doen stemmen als de rijken tot hertoe gewacht hebben; wij zullen er van in 't begin mede voor den dag komen en aan de landbouwers dit recht doen toekennen.

Van onze briefwisselaars op den buiten

UIT SOMERGEM

Waarde Vriend Opsteller,

Gij weet voorzeker dat alle Zondagen onze gemeentesecretaris, na de hoogmis, van af het balkon van 't gemeentehuis, alles afleest wat er te doen is of wat er moet gedaan worden. Welnu, Zondag kondigde hij af dat er tal van ingezetenen waren die nog hunne belastingen niet betaald hadden. Hij verzocht hen daar zeer spoedig aan te voldoen daar er Dinsdag eene buitengewone zitting zou voor gehouden worden en er na dien tijd vervolgingen tegen hen, die het geld niet hebben om aan de heeren belastingontvangers te dragen, zouden worden ingespannen.

Dit toont voorzeker duidelijk den toestand waarin de boeren verkeerden en verre van nog inkomrechten op de eetwaren te moeten leggen, zouden ze die beter verminderen en de huurpachten der boeren wat afslaan.

Ik zal u van tijd tot tijd wat zenden, want, geloof mij, de boer heeft het hier ongelukkig en hij wordt gewaar dat de twee rijke menschenpartijen hen al lang genoeg vernukt hebben en hij maar op zijn eigen zelven heeft te rekenen.

UIT LANDEGEM

Aan de Opstellers van den *Landbouwer*,

Ik ben een werkmans van den buiten en heb geen verstand van gazetschrijven. Maar ik zou toch wel willen dat gij in uwe gazet drukt wat er op ons dorp verteld wordt van de belasting die onze Ministers willen leggen op de boter en de haver.

Onze gemeente behoort grootendeels aan Mijnheer den Baron, die bij zijne pachters rond geweest is om hun eene petitie te doen teekenen voor die belastingen te bekomen. De meeste boeren hebben geteekend, omdat zij het niet diervan laten; maar elkeen zegt dat daar het peerd niet gebonden staat, want dat de belasting op de haver voor den boer niets zal opbrengen. De boeren zaaien hier maar haver voor hun eigen gebruik. In een goed jaar hebben zij er wat over, die zij bij het beesteneten smijten. In een gewoon jaar komen zij juist toe en in een slecht moeten zij er zelve koopen.

Moeten ze er koopen, dan zullen niet alleen de voermans, de melkboeren de belasting te betalen hebben, maar ook de gewone boeren. Dus geen profijt voor iemand, integendeel.

De belasting op de boter zou ze vijf en twintig centiemen den kilo doen opslaan. Dat is waarschijnlijk zoo. Nu wanneer een

voor kleine

zoo goed dat zij de zij trekken ware wat echten, die alle kleine keliërs na

JK

van Staat-Antwerpen eerden zich ijhandel. de landen echten niets nijverheids-landbouw te bbleken. rken bewees n dank aan woordig zoo

EL

in de Kamer-tertegenwoor-d betreffende

unnen doen? rize toont dat et de boeren. et te laat was te onderhan-

't recht heb-oveel schade en te ver-ers vertegen- n wij zooveel e doen stem-acht hebben; ede voor den vers dit recht

rs op den

ni

le Zondagen de hoogmis, ntehuis, alles at er moet ge-onddigde hij af nren die nog l hadden. Hij na te voldoen ewone zitting r na dien tijd geld niet heb-ontvangers te nnen.

den toestand verre van nog e te moeten rminderen en afslaan.

tenden, want, r ongelukkig e twee rijke enoeg ver-eigen zelven

ndbouwer,

en buiten en riven. Maar in uwe gazet eld wordt van willen leggen

otendeels aan zijne pachters etitie te doen te bekomen. ekend, omdat r elkeen zegt en staat, want oor den boer n zaaien hier bruik. In een r, die zij bij e gewoon jaar ht moeten zij

en niet alleen e belasting te wone boeren. integendeel. ou ze vijf en een opslaan. wanneer een

boer met één paard alle weken, jaar uit jaar in, 12 kilos boter kan verkoopen, is dat wel. Hij zou dan 3 frank in de week van zijne boter meer ontvangen of 150 frank in 't jaar. Zal dat den boer redden? Neen, man! Hij zal een beetje gemakkelijker zijnen pacht kunnen betalen en 't is er al mee. En er wonen niet veel boeren op den buiten die koeien houden. Er zijn er veel meer die er geene hebben. Op onze gemeente zijn 1200 zielen, dat maakt omtrent 325 huisgezinnen. Hewel er zijn maar 106 huishoudens die ééne koe of meer koeien hebben. De 200 andere zullen hunne boter duurder moeten betalen en gij weet hoe moeilijk het nu reeds gaat om alle weken aan een half kilotje te geraken.

Wat de boeren vragen, dat is vermindering van hunnen pacht. Onze gemeente is rond de 25 honderd gemete (1200 hectaren) groot. De Baron alleen verhuurt ruim 13 gemete daarvan, waarvan, pakt 't een door ander, hij 50 frank per gemet trekt, dat is 65 duizend franken, die de boeren hem moeten betalen. Met de helft daarvan zou hij gemakkelijk zijn ui leven kunnen voortzetten. En met de verige helft zouden de boeren beter kunnen even en hun werkvolk beter betalen.

De menschen zeggen hier luidop dat het niet beteren zal, zoolang de rijken alleen meester blijven. Velen zullen dan ook met de toekomstige kiezing tegen de barons en de heeren stemmen en voor de 'mannen stemmen die de socialisten zullen voorstellen.

Wij danken onzen correspondent voor zijne bijdrage. Wij verzoeken hem ons vele zulke artikels te zenden. Hij zal wel ondervinden dat de socialisten nog meer voor den buiten vragen dan hij. Vermindering van pacht is niet voldoende. De landbouwer even als de werkmán moet de algeheele opbrengst van zijnen arbeid genieten.

UIT AARSCHOT

't Is oogst. De boeren van de omstreken gaan alle jaren rond dezen tijd naar de Walen om het graan te pikken, en winnen alzo eenen schoonen stuiver die een groot gat toemaakt in hunnen achterstel van betaling. Dees jaar heeft Mijnheer Brassine, minister van oorlog, er anders over beslist. Hij roept de ongelukkige boeren onder de wapen juist in volen oogst. Er moet immers iets ten voordeele van den landbouw gedaan worden? **Jakke Stoel** van Nieuwrode heeft een zoon onder de wapens, heden avond moeten er twee vertrekken om het nieuw geweer te leeren. De ongelukkige vader heeft een verzoekschrift naar den koning gezonden, om den onder dienst zijnden zoon te laten naar huis komen, zoolang men de twee binnen-geroepen onder dienst houdt. Men heeft hem zelfs niet geantwoord.

En dan de vaders van kinderen die hun huisgezin en zaken moeten verlaten! Men moet immers iets doen om de kleine nering en surtoot den boerenhandel te bevoor-deelen?

Boeren en kleine kooplieden, zult ge dit onthouden?

Opgepast, en in aanstaande keus allen gekozen voor de vrienden van het volk, die de bloedwet willen afschaffen. A.

MENGELWERK VAN DEN « LANDBOUWER »

EENE

DROEVE DORPSGESCHIEDENIS

—)~(o)~(—

Hetgeen wij vertellen gaan is gebeurd in een klein dorp van het Vlaamsche land.

Het is geen verhaal van branden, stelen of moorden; neen, 't is een waar en trouw tafereel genomen uit het leven der boeren.

Buidelijk, in al zijne naaktheid, toont het ons hoe ongelukkig het lot soms is van de landbewoners; hoe onmedoogend, hoe onmenschelijk de rijke kasteelheeren hen maar al te dikwijls behandelen.

Het bewijst ons ook hoe weinig die schatrijke grondbezitters luisteren naar de woorden van Christus.

Heeft deze dan niet gezegd : « Bemin uwen naaste als u eigen zelf? »

Zeker; en daarom juist is het volgende verhaal eene schandvlek voor den edelen grondbezitter, waarvan wij spreken willen.

Sedert bijna 100 jaar bewoonden eenige families een lapje grond, hen voor eene of andere reden — zeker wel voor bewezen diensten — door een rijken heer afgestaan.

De ouders, grootouders en overgrootouders waren er geboren, opgegroeid en gestorven. Allen hadden zij er als lastdieren gezwoegd om aan den grond hun bestaan te onttrekken. Met hun zweet hadden zij hem bemest en vruchtbaar gemaakt. Met oneindige toewijding en zorgen hadden zij hem steeds bebouwd. Al wat in de familie was gebeurd had plaats gehad op dit lapje land. Het was getuige geweest van vreugde, van geluk, even

Ondergang der Boeren

Alle jaren ziet men met het naderen van Kerstdag de notariële bladen in bijzondere uitgaven verschijnen, om de namenlijst der boeren kenbaar te maken, die in de onmogelijkheid waren hunne pacht te betalen.

En telkens ziet men die lijst met snelheid zich uitbreiden. Doch hoe bedroevend dat vooruitzicht ook toeschijne, toch werd van de regering niets aangewend om dien toestand te veranderen. Wat zijn de oorzaken van den achteruitgang onzer Vlaamsche boeren?

Ze hangen af van het goede of slechte weder, van het wel of niet lukken van den oogst. Een slechte winter komt en in weinige dagen is het loof, de winterkost van het rund-vee, totaal vervrozen; beetten, aardappelen enz. ondergaan hetzelfde lot. Rogge, tarwe en gerst, vóór den winter gezaaid zijnde, lijden dat men verplicht is die te herzaaien en een tweeden onkost voor vette te doen. Dat alles heeft voor gevolg dat de boer eerst zijne magere beesten moet verkoopen en groote uitgaven moet doen om zich lijnzaad-meel, pulpe en anderen beestenkost aan te schaffen. Hieruit volgt nu weer dat de boer, weinig meststoffen in zijn bereik hebbende, opnieuw veel moet uitgeven om er te verkrijgen. Als de nieuwe oogst zal aangegroeid zijn, dan voelt hij zich verplicht elders nieuwe beesten aan te koop, die hij ditmaal peper-duur zal betalen.

Ze hangen af van een ziekte, een ongeval die in hunnen stal kan overkomen. Eene ziekte breekt uit : een paard krijgt het snot, de koeien en runders de besmettelijke long-ziekte, de varkens het vuur. De dieren sterven of worden in het slachthuis afgekeurd en bedolven. Ze moeten in 90 gevallen op 100 de grondlasten betalen, alsook die lasten die in latere tijdstippen door de wet op de eigendommen zouden kunnen gelegd worden.

Wat zijn grondlasten? Dat zijn lasten die gelegd worden op den grond en dus wel lasten die op den eigenaar en niet op den boer zouden mogen drukken.

Zij betalen evenals de werklieden van de stad, onrechtstreeks, wel is waar, maar ze betalen alle andere lasten. Bij voorbeeld : Het bier is belast met 14 miljoen frank in het jaar; de wijn, de drank der rijken is slechts belast met 3 miljoen frank; de azijn waarmede de arme zijne saus maakt is belast; doch de oesters, die de rijke menschen alleen eten, zijn niet belast. De beesten en het graan zijn belast, doch de rijkdommen der groot-heeren, die op een jaar niets anders doen dan eenige coupons knippen van hunne obligatiën, die zijn niet belast.

Al deze onrechtvaardigheden moeten en zullen verdwijnen en dat alles zal slechts een einde nemen, als er eene wet bestaat die den landbouwer de schade vergoedt die hij berekend wordt door de vernietiging van zijnen oogst, 't zij door vorst, hagel of regen; als er eene wet bestaat die den boer de verliezen instaat, die hij lijdt door het sterven van beesten; als er eene wet bestaat die den eigenaar de grondlasten doet betalen; als er eene wet bestaat die de eigendommen der grooten in plaats van de levensmiddelen der kleinen belast. En al die wetten zullen slechts gestemd

als van wanhoop, van smart en misschien ook wel eens van diepe ellende.

Zij die er het laatst woonden, moesten wel dikwijls — 's avonds na den lastigen arbeid, als zij zich voor hunne deur in den schaduw wat uitrustten — denken aan de geschiedenis welke op dit kleine streepje grond plaats had.

De herinneringen uit het verleden waren voor hem soms zoo aangenaam ! Zij dachten bijwijlen aan ou lers of grootouders welke zij zoo lief hadden gehad en die hen ook teer beminden. Zij stelden zich voor hoe zij daar gebouwen werden; als kinderen huppelden en speelden; als jongelingen reeds ijverig werkten maar ook beminden; hoe zij daar trouwden en met eigen handen hunne hut bouwden — diezelfde hut welke zij nu bewoonden. — Zij herinnerden zich nog zoo goed die oudjes met zilveren haren en kromme ruggen die zoo vriendelijk waren voor hen, de kleinen. O, wat was het goed zoo aan alles eens te kunnen denken. En zelfs wanneer de beelden uit het verleden niet zoo liefelijk waren, dan nog was men gelukkig ze zich nog eens voor te stellen.

Is het wonder, dat de menschen welke 't laatst op dien grond, in die hutten woonden, zoo zeer gehecht waren aan hun beetje land en aan hunne huisjes? Buitenlieden die dit leest, gij zult zelf wel weten wat het zeggen wil uw gansche leven te hebben gewoond en gewerkt op denzelfden grond, te meer nog wanneer ouders en grootouders hem u als eenig erfgoed nalieten.

Gij zult dan ook in uzelf wel voelen, buitenlieden hoe diep de bewoners waarvan wij spreken moesten getroffen zijn, toen zij op zekeren dag het bevel kregen binnen een en bepaalden tijd te verhuizen en alles te verlaten wat hun dierbaar was.

Mijnheer de kasteelheer had zijn grond verkocht, en de nieuwe eigenaar wilde verschei-

worden als de boeren personen uit hun midden welen te kiezen, die hun met kennis van zaken in de Kamers zullen vertegenwoordigen, en die er hunne belangen zullen verdedigen en niet zullen doen zooals de heeren die er nu zitten, wien enkel de belangen van hunnen geldkoffer aan 't hart ligt.

GRAANZIEKTE

In Zuid-Frankrijk, in de departementen Haute-Garonne, Tarn, Gers, enz., heeft zich in het graan eene nieuwe ziekte vertoond, die de boeren ernstig ongerust maakt, al kan men ook eerst na den oogst beslissen in hoever zij kwaad heeft gedaan. De groei van het koren komt op, het wordt geel en droog en eindelijk sterft de plant. De ziekte komt in het koren op verschillende tijdstippen van ontwikkeling. Men meent de oorzaak van de ziekte te moeten vinden in eenen parasieten-zwam van de orde der chytridinea.

Deze schimmelplant verdwijnt niet door de koude; na den winter begint zij hare verwoestingen opnieuw.

Het was nog niet opgemerkt, dat deze soort zwammen op gekweekte voedingsgewassen voortkwam. Deze ziekte van het graan, die misschien dit jaar door de zware regens bevorderd is, moet zeer gevaarlijk geacht worden, de zwamplantziekte gaat zeer snel voort en is moeilijk uit te roeien.

NOODLOTTIGE GEVOLGEN

VAN

't Beschermingsstelsel

In een Fransch blad vinden wij een treffend tafereel opgehangen van den ongelukkigen toestand waarin de Fransche nijverheid zich tegenwoordig bevindt, door de schuld der inkomende rechten.

Ten gevolge van den tarievenoorlog hun door Frankrijk verklaard, sluiten de naburige landen ook hunne grenzen voor de Fransche waren. Daardoor vermindert de uitvoer op schrikbarende wijze.

De voortbrengselen stapelen zich te Roubaix en te Tourcoing meer en meer opeen, terwijl in het departement der Aisne twee groote spinncrijnen stilgelegd werden, waardoor duizenden werklieden van bestaansmiddelen beroofd zijn.

In Auvergne wordt eene gansche nijverheid ondermijnd door de inkomende rechten op het graan. Overal moet men duizenden arbeiders wegzenden en 't loon der mee: te anderen nog verminderen. De semoelfabrieken van Clermont-Ferrand hebben 2000 werklieden afgedankt.

De koopvaardij is aan 't verkwijnen; men komt nu nog 30 stoomschepen buiten dienst te stellen.

Eindelijk heeft België aan Frankrijk de cliënteel ontnomen van Bulgarië, voor wat de suikers betreft.

Men ziet dus wat betreurenswaardige gevolgen voor een land het beschermingsstelsel kan teweegbrengen.

dene doodarme boerenfamilien op zijn goed niet laten wonen.

Zij moesten dus maar zien dat zij elders een onderkomen zochten, zij hadden een jaar tijd.

Men begrijpt dat dit bevel als een donderslag binnen viel bij de arme, ontstelde boeren.

Zij klaagden en jammerden en hadden oneindig groot verdriet — voornamelijk de oudjes.

Hoe het nu kwam, dat weten wij niet, echter wanneer het tijdstip daar was dat zij weg moesten zijn van hun grond en uit hunne hutten, woonden zij er nog altijd. Misschien hadden de eenvoudige menschen, niet wetende hoe hardvochtig een edelman soms zijn kan tegenover arme lieden, niet wetende dat de wetten onverbiddelijk zijn voor de zwakken en hulpeloozen, nog gehoopt dat dit bevel niet zou uitgevoerd worden.

Maar ja, zij hadden gerekend zonder den waard, dit wil zeggen zonder mijnheer den baron.

De dag was daar en zij waren niet weg; welnu, hij zou hun eens toonen hoe men handelt met nietswaardige boeren diede geboden van een kasteelheer niet naleven!

Hij deed zeer eenvoudig weg werklieden komen met hamer, breekijzer en houweel. De lezers zullen begrijpen waarom. En als als zij zich goed in de plaats stellen van die uitgedrevene menschen, dan zullen zij ook weten wat er moet omgaan in hun hart en in hun hoofd.

Iedere slag van den hamer in die zwakke wanden der hutten was hun een steek in 't hart. Als zij ze hoorden kraken dan was het alsof men hun eigen lichaam martelde, alsof men hunne eigene leden brak, kraakte of uiteenrukte. En toen op korten tijd — arme hutten zijn niet kloek als paleizen van marmer en arduin — alles instortte en slechts eenen verwarden hoop meer vormde van

En nochtans, buitenlieden, willen onze meesters het hier ook invoeren. Maar neen, gij zult in tijds uwe oogen openen en degenen zenden wandelen die u nog ongelukkiger willen maken dan gij nu reeds zijt. Gij zult mannen uit uwen stand kiezen die oneindig beter zullen weten wat er noodig is om uw lot te verlichten en die dit noodige zullen verdedigen in de Kamers en zullen doen invoeren.

DE LANDBOUWER

Reeds vroeg, nog vóór delieve zon, in roodengloed, Haar zachte stralen weeldrig over d'akker spreidt, Is d'arme boer met kalmen onverdroten moed, Gelaten, vlijtig, reeds volop aan d'arbeid. Het klokje klept, 't is rustig, eenzaam op het veld. Geen mensch langs d'eng omzoomde, gele koren-zee....

Alleen, 'n ijzre vuist die zeis en spade omknelt, 'n Kromme rug, 'n brekend oog, 'n hart vol wee....

Wij komen, makker, wij komen!
Waar is ons woord en open ons hart!
Wij vragen schimmen noch droomen:
Welstand en vree!... geen leven vol smart! ..

De boer — hij slooft en slaaft op 't stukje grond zoo duur,
Waarop soms weeldrig, vaak te schraal z'n koren rijpt;
Maar denkt hij nooit — de slaaf — aan d'over-zware huur
Van 't lapje veld, waarop hem 't zweet van 't voorhoofd zijpt?...
De tijd is slecht, gij klaagt..., vriend lief, aan wie de schuld?
Gij zaait uw' tarwe, teelt uw loof, gij mest uw vee,
En 's middags wordt uw aarden teil met gort gevuld!
Uw' tarwe, uw loof, uw vee is weg! rijken, mannen meel!...

Wij komen, makker, wij komen!
Waar is ons woord en open ons hart!
Wij vragen schimmen noch droomen:
Welstand en vree! .. geen leven vol smart!...

Aan wind en storm, aan sneeuw en regen bloot-gesteld,
Gaaf vaak uw geurig loof, uw rijken oogst te niet;
En toch, bij 't ingaan elker maand, is 't altijd geld.
Zoo niet, op straat!... sterf weg in armoede en verdriet!...
Wij komen, vriend, wij komen!... moed, houd nog wat vol!...
Die slechte tijd van weelde hier, en honger daar, moet heen!...
Toch eens betaalt de rijke d'arme beter tol;
Om 't zelfde Recht, zijn Boer, Soldaat en Werkman één!...

Wij komen, makker, wij komen!
Waar is ons woord en open ons hart!
Wij vragen schimmen noch droomen:
Welstand en vree!... geen leven vol smart!..

BOER JAN.

hout en leem en een weinig steenen, dan voelden die menschen zich zoo ongelukkig dat zij van wanhoop zich de haren uit het hoofd rukten.

Hun grond ontnomen, hun hart vernield! Waar zouden zij nu het levensonderhoud moeten gaan zoeken, waar zouden zij, met het weinige, armoedige huisraad dat daar voor de deur onderen gesmeten ligt, een onderkomen vinden, eene beschutting tegen wind en onweer?

Oh! rijke kasteelheer, die zelf zoo goed gevoed en gehuisvest waart, hebt gij u dit dan nooit afgevraagd. Hadt gij dan geen hart om medelijden te voelen met die vier families? Waart gij dan geen mensch om te voelen en te denken dat zij zoo diep ongelukkig moesten zijn die brave, eenvoudige lieden, waaronder hulpelooze grijsaards en kinderen, waaronder ook hulpbehoevende zieken.

Wel wreed was uwe daad en wel onmenschelijk!

Kendet gij dan ook de woorden niet van Christus? Of dreeft gij dan den spot met zijne leer?

Daar staat immers wel in zijn gebod, dat men de hongerigen spijsen moet, de naakten kleederen en woning geven. En juist dat deedt gij niet.

Daar waren drie en twintig menschen — menschen als gij — zonder middelen van bestaan, zonder middelen om zich kleederen en woning aan te schaffen, daar waren kinderen, grijsaards en zieken blootgesteld aan de guurheden van 't weer, want zij moesten in een bosch gaan slapen en dit alles door uwe schuld!

Niet waar, lezers, dit was wel wreed, onmenschelijk en onchristelijk gehandeld van wege dien rijken kasteelheer?

En zij waren wel diep beklagenswaardig, die vier uitgedrevene families!

Boerenverarming

De rijken beweren dat de grond meer en meer in 't bezit komt van hen die hem bewerken en vruchtbaar maken.

De landbouwers weten best wat daarvan waar is. Zij weten best hoevelen er alle jaren uitgeschud worden en gedwongen zijn in de stad hun stukje brood te gaan zoeken. Doch wij willen niettemin eenige officiële cijfers daaromtrent mededeelen.

In 1846 waren er slechts 17 per honderd der landbouw-exploitatien die gedaan werden door families welke geen duim grond bezaten.

In 1880 was dit getal reeds geklommen tot 49 per honderd.

Dit wil zeggen dat het getal der personen die geene eigenaars waren van het land dat zij met hun zweet vruchtbaar maakten, driemaal grooter geworden was.

En alle dagen groeit die plaag nog aan, van jaar tot jaar worden er meer en meer onteigend door de groote grondbezitters!

VAN ALLES WAT

Le Facteur belge beklaagt zich bitter dat er in België 8000 kleine staatsbedienden zijn, waaronder duizende vaders van familie, die maar in middencijfer 833 fr. winnen of 2,36 daags.

« Hoe moet men daarmede vrouw en kinderen kweken? » vraagt **Le Facteur belge**.

Dit hebben wij reeds honderde malen gezegd.

Maar eene vraag waar wij nooit antwoord op bekomen is de volgende:

M. Peereboom is de gekende katholieke minister van België. De paus, aan wie elke geloovige gehoorzamen moet, heeft gezegd dat een werkmans genoeg moet winnen om te leven volgens zijn stand en zelfs nog om iets over te sparen.

Hoe komt het nu dat M. Van den Peereboom zijn broek vaagt aan de pauselijke Encycliek, alhoewel er jaarlijks miljoenen winst zijn op posten, ijzerenwegen en telegrafien?

Waarom geeft Peereboom liever die miljoenen aan den Congo, het leger en andere nuttelooze instellingen?

« **Le Bien Public** » herinnert deze ware woorden van de Tocqueville:

« Wanneer het volk gebukt gaat onder diepe ellende, blijft het onderworpen; alleen bij klimmenden welstand ziet het naar omhoog en denkt het aan verzet. »

Twee nieuwe instellingen. — De Belgische spaarkas is thans volop aan 't werk.

Men richt er inderdaad twee geheel nieuwe diensten in. Vooreerst het landbouwkrediet, dat alleen Duitsland tot voorbeeld heeft, waar reeds talrijke kassen Reiffenisen werken en waarvan dus de inrichting alhier zoo erg moeilijk niet wezen zal.

Minder gemakkelijk zal de inrichting wezen der kassen van verzekering op het leven. België zal het eerste land zijn waar binnen kort zulke instelling onder toezicht en waarborg van den Staat zal tot stand komen.

Men heeft zich wel op de bestaande assuranties kunnen geleiden, maar hunne inrichting is gesteund op het tegendeel der belangen van het verzekerde publiek.

De Staat zal de verzekering in 't belang der verzekerden aangaan. Hij zal terugstorten, aan hen die niet kunnen voortbetalen, enkel de intresten van het door hem geloopten verlies afhoudende.

De terugstorting na drie jaar zou nog 67 0/0 bedragen, terwijl men anders niets terugkrijgt!

Binnenlandsche Nieuwstijdingen

BRUSSEL. — In den regen vermoord. — De verlichting welke zondag zoo erbarmlijk uitgeregend werd, kostte meer dan 20,000 fr.

— **De bliksem.** — Het hemelvuur heeft maandag nog al zijne pretten gespeeld.

De bliksem is maandag avond ten 7 ure op de Luxemburgplaats gevallen en heeft er een meisje omgeworpen.

Aan de Namensche poort en op de Anspachlaan werden talrijke telefoondraden gebroken.

Hij is ook op de brug van Ter Kamerenbosch gevallen, waar verscheidene menschen zich onder verscholen hadden. Een zware steen is naar beneden geplott, gelukkig zonder iemand te kwetsen.

Op de Noordlaan viel hij op een telefoondraad, deze brak en viel op den electrischen draad van den buurtspoorweg. Zekere Depauw, een jongen van 8 jaar, en J. Van Bel wilden den draad wegnemen doch verbrandden zich erg aan de handen. De draad bleef aan de handen kleven. Een brigadier der gidsen kapte hem dan met den sabel door. De electrische stroom ging over op het wapen en de brigadier kreeg zoo'n schok, dat hij op den grond viel.

— **Brave jongen.** — De weduwe B. woont met hare drie zonen op den Etterbeekschen steenweg. Een hunner, oud 22 jaren, vroeg twee franken om op toer te gaan. Daar hij ze niet bekam, sloeg hij den huisraad stuk en begon zijne moeder te mishandelen. Op de noodkreten der arme vrouw kwamen de gebrorren er tusschen en leverden den ontaarden aan de politie over.

— **Krankzinnig.** — Voorbijgaande politieagenten hoorden donderdag morgen ten 2 ure een hevige gedruisch in de Pachecostraat en bemerkten er een man die gansch alleen met eenen stok schermde. Hij verklaarde generaal te zijn en aan 't hoofd van zijn leger te marcheerden. Men bracht hem voorzichtig naar het politiebureau der Delignestraat, waar hij razend krankzinnig werd bevonden.

— **Waarzegster.** — De waarzegster die op de voor aangehouden was onder den naam van Mercedes, is zekere Marie Patraque, vrouw H. vervolgd te Saint-Lô, voor aftroggelarijen. Zij zal eerst in België gestraft worden voor het dragen van eenen valschen naam, en daarna aan de fransche justitie worden overgeleverd.

— **Soldaatjespel.** — De carabinieri zullen, te rekenen van 25 oost gekazerneerd worden Daillijplaats. Het 9^e linieregiment zal de kazerne van het Klein Kasteel betrekken, te beginnen met 10 september. Er zullen tranen gestort worden in de Ophem- en Vlaanderenstraten. Daarentegen zal men feestelijkheden inrichten op den Leuvenschen steenweg en te Schaerbeek.

De aanstaande legeroefeningen zullen den 1 september beginnen. Het 4^e korps zal dien dag uit Beverloo naar Brussel aanrukken. Den 3 september zullen de troepen op de oevers van den Demer legeren, den 4 te Scherpenheuvel, den 5 te Aerschot, den 6 te Leuven, den 7 te Anderghem. Er zullen 2 gevechten geleverd worden: den 4 te Scherpenheuvel en den 7 te St-Stevens-Woluwe.

De troepen zullen den 8 september te Brussel uiteengaan.

— **Wreed ongeluk.** — Een jonge telegrafist wilde op het voorste van een rijtuig van den electrischen tram, op den Regentboulevard, springen, viel en rolde onder het rijtuig. Toen men hem opdraapte was zijn voet letterlijk afgesneden. In slechten toestand is de ongelukkige naar het gasthuis gebracht.

— **183,000 fr.** — Tweemaal reeds hebben agenten der rechterlijke politie zich, op last van het parket, naar Antwerpen begeven voor de zaak van den diefstal van 183,000 fr. in de Bank-Balser, Arenbergstraat. Vergezeld van bedienden der Bank, hebben zij de stoombooten, die naar Amerika moesten vertrekken, bezocht en het personeel en de reizigers in oogenschouw genomen. Verscheidene dezer laatsten werden onderhoord, doch tot nu toe zijn alle opzoekingen vruchteloos gebleven.

— **AVELGHEM.** — Aardappelplaag. — De goede raadgevingen en de aanwakingen tot het besproeien der aardappelen van dit jaar, zijn bijna overal vruchteloos gebleven. Nu staan velen reeds met de armen in de lucht en jammeren over die schoone aardappelvelden die nu op eenige dagen doodvallen en eenen allerslechtsten oogst voorspellen.

Bij zekere soorten van aardappelen vindt men reeds tot vijf slechte knollen per strijk.

Wanneer zal men beginnen naar de wetschap te luisteren.

— **OOSTENDE.** — Van den trein gevallen. — De treinoverste Dams is gister nabij Ichteghem, toen de trein over een wissel liep, op de baan gevallen en op den slag dood gebleven.

— **CHARLEROI.** — De vinger gods. — Eene geweldige hagelbui heeft hier kilometers in den omtrek den oogst verwoest.

Er vielen brokken ijs zoo groot als kieken-eieren en de vlag hield verscheidene uren aan.

De boeren zijn letterlijk geruineerd. De regering zou hen moeten helpen.

— **LUK.** — De cholera. — De ziekte heerscht hieraltijd voort zonder zich ergens bepaald neer te zetten.

De overheid neemt strenge maatregelen zodra een geval vastgesteld wordt.

Algemeene maatregelen worden er echter veel te weinig genomen voor dat het te laat is.

— **GENT.** — Een dief van jaren. — De persoon, die door den politieofficier der Zuidstatie aangehouden werd op het oogenblik dat hij aan eene dame eenen geldbeugel stoot, inhoudende 462 fr. is een inwoner van Ledeberg, genaamd Francis Dubois, oud 69 jaren.

Hij was sedert eenige dagen aan de politie der statie als pick-pocket aangeduid.

— **Italiëansch geld.** — Maandag verviel het tijdpark op welk de Italiaansche muntstukken van 2 fr., 1 fr., 50 en 20 centiem gangbaar waren aan hunne nominale waarde.

Men zal ze van nu af enkel aannemen bij de wisselaars tegen de waarde van het metaal, als volgt:

Stukken van 2 fr. aan fr. 0,75; van 1 fr. aan fr. 0,35; van fr. 0,50 aan fr. 0,28; van fr. 0,20 aan fr. 0,03.

— **Brand.** — Dinsdag avond laat is een begin van brand uitgebroken in een huis der Lange Kazernestraat. Een hoop voden onder een trap geplaatst, is in brand gekomen, men weet niet hoe.

De pompiers werden verwittigd en kwamen in allerhaast toegesnel. Doch als zij ter plaats kwamen was de brand reeds uitgedoofd bij middel van eenige emmers water. De schade is onbeduidend.

— **Valse munt.** — Er zijn valsehe stukken van 20 fr. in omloop met de beeltenis van Leopold II en vlaamsche opschriften.

— **De bliksem.** — Maandag nacht is een persoon van den reinheidsdienst op de Veerleplaats door den bliksem als bedwelmd.

De bliksem sloeg dicht bij hem op den grond. Het duurde wel een drietal minuten eer de man terug tot bezinning kwam.

— **Gestolen.** — Twee personen uit het Lievevrouwstraatje hebben ten nadeele eener buurvrouw een bankbriefje van 50 fr. gestolen en zullen vervolgd worden.

Dinsdag nacht zijn ten nadeele van den winkelier Alfons Demetter, Brusselschestr., vier of vijf pakken saaiette, grijs, rood, bruin en andere kleuren gestolen, alsook twee manshemden. De daders, die onbekend zijn, moeten langs den deurwaaijer in huis gedrongen zijn.

Ten nadeele van den heer Laroy, hofbouwer, wonende Palingshuizen, zijn zeven konijnen gestolen.

— **Historische Stoot.** — Men schat dat er zondag bijna zooveel volk in Gent was dan den zondag te voren.

Men schat het getal koepons, die zondag in de statie van den Staatsspoorweg voor Gent zijn afgeleverd geworden, op 25,000.

Op de lijn Gent-Eecloo werden er omtrent 3000 afgeleverd en op den ijzerenweg van het Land van Waas, een even groot getal.

Zaterdag avond zal in den Casino andermaal eene Concert-Herhaling plaats hebben van den zang en muziek welke in den stoet worden uitgevoerd. De prijzen der plaatsen blijven vastgesteld als volgt: Voorbehoudene, 2 frank; eerste, 1 frank; tweede 25 centiem.

De stoet zal zondag niet meer zoo dikwijls als bij den eersten uitgang stil blijven; de zangstukken zullen uitgevoerd worden bij de stilstanden, die noodzakelijk zijn om den gang te regelen. Er is ook gezorgd dat er meer muziekstukken zullen uitgevoerd worden.

Men zal voor zondag nog iets nieuws te zien geven.

— **In den Congo gestorven.** — Luitenant Duchêne, van het 7^e linie, die ook naar den Congo gegaan was, is daar gestorven een paar dagen voor dat hij naar Gent mocht vertrekken, daar zijn tijd uit was.

Gent, druk.-uitg. Em. Claeys, Metserstraat, 20.

Staatsspoorweg, 1^e Juli

* is exprestrein.

Vertrek uit Gent naar Brussel (langs Aalst, Den derleeuw): 4,56* 2 kl., 5,05, 6,17, 7,19* 5 kl., 7,21, 9,18, 10,35, 12,08* 5 kl., 1,57, 5,46, 4,01, 4,50* 2 kl., 5,47, 6,52, 6,50, 8,09, 9,29* 5 kl., 9,59* 5 kl. (9,47* 5 kl., 's zond. en 13 aug.), 11,46* 1 kl., 12,58* 2 kl.

Brussel naar Gent: (2,25* 2 kl., (4,52 Denderl.), 6,00, 6,50* 5 kl., 7,01* kl., 7,08, (8,14 Denderl.), (8,25 prachtr.) 9,00* 1 kl., 9,03* 5 kl., 9,10* 9,16, 10,44, 11,50, (12,04 tot Denderl.), 1,47, 2,58* 5 kl., 2,48 5 kl., 4,25* 1 kl., (4,53* 1 kl. 's zond. en 13 aug.), 4,56, 5,04, (5,16* tot Denderleeuw), 6,08* 5 kl., (6,51 Denderl.), (7,17 Aalst), (7,50 Denderl.), 8,20, 9,00* 5 kl., 11,47.

Gent naar Brugge, Oostende 5,44* 2 kl., 5,58, 8,06* 5 kl., (8,11* 's zond. en 13 aug.) 8,21* kl., 8,24, 10,04* 5 kl., 10,41, 10,49, 10,56, (12,52 des zond. en 13 aug.) 1,02, 5,33* 4,00* 5 kl., 4,05, 4,06, 6,30* 5 kl., 7,10* 5 kl., 7,15, (9,45* 5 kl. tot Gent St-Prs) (9,56* 5 kl. (van Gent-St-Peters) 10,04* 2 kl.

Deinze, Kortrijk, Moescroen, Doornijk, 4,55, 8,55, 9,19, 1,12, 5,32, (4,46* 's vrijd. 5 kl.), (6,46* 5 kl., tot Moescroen), 7,08. — Deinze, Thielt, Lichtervelde, Dixmude, Veurne, Adinkerke, Duinkerke, 3,18, (6,57, Lichterv.), 7,28, (10,47 Dendermonde), 11,58, 5,58, 5,52, 5,58, (5,45, Veurne), 7,19.

Denderm., Mech., Leuven, (5,44 Mech.), 7,57 's zond. en 13 aug.) 8,27, (8,50 Dendermonde des zond. en 13 aug.), (10,05 Mech.), 1,55, (4,08 Mech.), 4,50* 2 kl., 7,02. — Dendermonde, Boom, Antwerpen, 7,53, 10,48, 1,58, 4,51, 7,42.

Moortzele, Geeraardsb., Edingen, Brakel, Manage, Luttre, Charleroi, 5,28, 7,59* 5 kl., 8,52, 11,01, 2,05, 5,22, 6,42.

Oudenaerde, Ronse, Leuze, St-Ghislain, Bergen: 6,06, (8,15 's zond. en 13 aug. niet 8,45 des zond. en 13 aug. tot Ouden.) 10,18, 2,14 (4,54 Ronse), 6,14 (7,56 Ronse).

Gent (niet) naar Eecloo, Zelzate, Terneuzen: (5,15 tot Zelz.), 8,19 (10,15 tot Zelzate, 's vrijd.), 11,58, 5,02, 8,05. — St-Gillis (Waas) naar Moerbeke: (5,12, woens. en vrijd.) 8,01, 11,51, 5,26, 7,41.

Terneuzen naar Gent: (5,40 Zelzate, 's vrijd.) 5,55, 8,55, 12,05, 3,05, (8,50 van Zelzate). — Eecloo naar Zelzate, Lokeren, Dendermonde: (5,15 Moerbeke) 8,05, 11,55, 4,45 (7,46 Moerb.).

LAND VAN WAAS. — Gent naar Antwerpen: 4,55 van St-Nikl., 4,55 6,55, 7,42, (9,08 van St-Nikl.), 9,03* 5 kl., 9,55* 2 kl., 10,40, 12,55, 2,05, 4,00 (4,58 tot Beirvelde), 5,22, 6,06, 7,12, 8,50, (9,55* 's zond. 15, 14, 13 aug. niet, tot St-Nikl.) 9,55 's zond., alsook 15, 14, 13 aug.

Antwerpen naar Gent: (4,52* 's vrijd.) 5,10, 6,18, 6,55, 7,55, 9,05 10,55, 12,47, 2,00, (2,50 St-Nikol.) 5,29 1 en 2 kl., (5,53 van Beirvelde) 5,15, 6,20, 7,06, 8,12, 9,00, (10,00 St-Nikol. 's zond., 15, 14, 13 aug. niet), (10,55 's zond., alsook 15, 14, 13 aug.).

GENT naar BRUGGE langs EECLOO. — Gent naar Brugge: (5,15 van Eecloo) 6,50, 7,42* 5 kl., 9,08 12,55, 5,22, 4,52* 2 kl., 6,50, 8,45* 5 kl., 8,53 tot Eecloo).

Brugge naar Gent: (5,15, 6,50, 2 en 5 kl., van Eecloo), 6,50* 5 kl., 6,56, 7,57* 5 kl., 9,05, 12,15, 5,46, 5,47* 5 kl., (5,58 2 kl., van Eecloo), 6,53, (8,15* 5 kl., 's zaterd., 's zond. en 13 aug.).

MIDDENPRIJS

der granen en andere landbouwvoortbrengselen op de bijzonderste markten van België

Plaats	Datum	Tarwe per 100 kilos	Masteluin per 100 kilos	Rogge per 100 kilos	Garst per 100 kilos	Haver per 100 kilos	VLAS			Aard-appelen per 100 kilos	Boter den kilo	Eieren 25 stuks
							1 ^e kwal. per 1 kilo	2 ^e kwal. per 1 kilo	3 ^e kwal. per 1 kilo			
Aalst	21	15 50	12 50	13 00	17 00	16 50	...	...	...	5 —	2 —	1 85
Brugge	21	14 75	12 50	12 50	16 50	16 50	...	...	...	7 67	2 36	1 60
Dendermonde	23	14 75	11 —	11 —	16 —	16 —	...	...	...	6 50	2 10	1 60
Diest	21	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	0 76
Geeraardsberg	23	13 —	12 —	11 —	16 —	16 —	...	...	...	6 —	2 —	1 67
Gent	20	14 —	12 —	16 —	16 —	16 —	...	...	...	8 —	2 25	1 75
Hal	21	14 —	...	...	...	...	...	...	...	8 —	...	1 50
Kortrijk	23	13 25	10 25	16 50	16 50	16 50	...	...	...	...	1 25	2 20
Leuven	23	14 —	10 75	14 —	15 —	15 —	...	...	...	...	2 30	2 —
Lier	21	13 20	10 85	15 —	15 —	15 —	...	...	...	...	2 18	1 80
Mechelen	21	14 —	11 —	15 —	15 —	15 —	...	...	...	5 50	2 36	1 —
Nazareth	21	...	...	...	...	...	...	...	...	12 —	2 —	1 —
Nederbrakel	19	16 50	13 25	10 75	16 —	16 —	...	...	...	7 —	...	1 82
Oudenaerde	19	15 25	10 75	16 50	16 50	16 50	...	...	...	5 50	2 16	1 85
Sint-Truiden	21	13 50	11 50	14 50	14 50	14 50	...	...	...	7 —	2 50	1 82
Thielt	19	12 —	9 —	17 —	17 —	17 —	...	...	...	8 —	2 18	2 —
Thienen	20	13 50	10 50	15 —	...	...	...	...	...	4 50	2 35	2 —
Waeregem	21	...	...	...	...	...	1 50	1 30	1 08	6 50	2 —	2 08
Ieperen	21	15 50	12 37	16 50	16 50	16 50	...	...	...	9 50	2 35	1 75

Te Lier, te Thielt en te Kortrijk werd de tarwe per hectoliter verkocht. Te Mechelen de eieren per 12 stuks. Te Diest de boter per 1/2 kilo en de eieren per stuk.

Inschrijvingsbulletijn

De Ondergeteekende verklaart zich te abonneeren voor ZES MAANDEN op het weekblad DE LANDBOUWER, aan den prijs van VIJF EN ZEVENTIG CENTIEMEN.

Naam en Voornaam

Straat N^o

Te

Handteeken